

Røðan, varaløgmaður helt Allahalgannadag

Sjógvurin – havið – er lagnan hjá einum stórum parti av fólki okkara

So er hesin dagur í 1998 upprunnin, tá ið Føroya fólk víða um kemur saman at minnst teir, sum í hesum ári hava latið lív í sínum dagliga yrki í sjóvinnuni.

Allahalgannadagur er 1200 ára gamal. Tað var tann í Føroyum vælkendi keisarin Karlamagnus, sum skipaði fyrri hesum degi, og longu 20 ár eftir deyða hansara var hann ein av kirkjunnar størstu halgdøgum. Tá ið trúðótin kom í 16. öld vildu teir sleppa av við henda dag, sum so mangar aðrar, og tað eydnaðist vist í stóran mun, men føroyingar hava alla tíðina hildið fast við hann. Og eg hugsi ikki, at tað er nógvastaðni í heiminum, at fólk yvirhøvur nevnrir dagin við navni í staðin fyrri at siga fyrsti november.

Í stríðsárunum 1940 til 1945 lótu 132 føroyingar lív í sigling, og tá varð farið at halda ein minningardag teirra sjólátu. Tey fyrstu árin varð hann hildin nýggjársdag, men fólk helt, at tað var ikki hóskiligt at flaggað varð á hálvari stong henda dag, sumi sær sjálvum var ein gleðidagur. Hann varð tí fluttur til einaferð í føstuni.

Men so kom upp tað hugskot at flyta dagin einaferð enn og at leggja hann til tann gamla dagin, sum í øldir hevði verið vígdur teimum deyðu. Og í 1949 viðtók Føroya Løgting, at Allahalgannadagur skuldi vera minningardagur teirra sjólátu. Soleiðis varð kveikt nýtt lív í ein meira enn 1000 ára gamlan minningardag. Tað eru sostatt í ár 50-undu ferð minningardagur teirra sjólátu verður hildin Allahalgannadag.

Ymisk hava árin verið.

Eg havi hoyrt, at eitt árið var eingin sjómaður, sum læt lív. Størsta vanlukka hesa hálvu öldina við einum skipi mundi vera, tá ið Stella Argus fór í 1957. Soleiðis kann tað gerast upp í tølum ár um ár. Men tað ber í grundini ikki til at tala um stórar og smáar vanlukkur, tí tað er altíð ein stór vanlukka har, hon rakar. Ein kona, sum missir mannin, situr einsamøll eftir. Børn, sum missa pápan, sita eftir fadirlleys. Foreldur, sum missa sonin, missa ein av sínum allarkæra, sum tey hava sett í verðina. Og kanska ikki minst tí, at tey kenna tað óvuga í, at børnin fara hiðani av foldum undan teimum sjálvum.

Í ár eru farnir 12 mans. Og skulu vit tala um stórar vanlukkur, mugu vit siga, at í ár hendi ein av teimum stóru, tá Sjóborgin fórst 2. apríl við 5 monnum. Ein vanlukka, sum rakti Stranda bygd og familjur so meint, at tað er ilt at skilja fyrri onnur. Og so hendi tað løgna í ár, at tveir mans fóru umborð á sama skipi eftir bert trimum døgum.

Sjógvurin – havið – er lagnan hjá einum stórum parti av fólki okkara. Og telja vit teirra avvarðandi við – konur og børn og foreldur – hjá tí størsta partinum. Teir, sum í ár eru farnir, eru menn í øllum aldri, frá 23 árum upp í 60 ár. Teir fóru umframt við føroyskum skipum við donskum og norskum. Summir fóru langt burtur í heimi, aðrir her við Føroyar.

Soleiðis er lívið hjá mongum sjómonnum. At ferðast um øll hæv. Tað gevur teimum eisini ein viðan sjónarring. Tú kemur ikki á tal við mangar av

teimum, uttan at teir hava bæði sæð og hoyrt hetta og hatta, og verið á staðnum. Og sjálvt hjá teimum, sum ikki hava ferðast so víða, so er havið við til at skapa lyndi á teimum. Teir renna ikki undan vandum og avbjóðingum. Teir taka ikki alt fyrri fult, sum at teimum rekur. Lívið hevur lært teir at vera varnar og at hugsa seg um, tí vandar kunnu altíð stinga seg upp. Men tráanin út á havið doyir ongantíð burtur.

Men hetta kostar, tað kostar mannalív, og tað kostar eisini í aðrar mátar. Tað hevur tað eisini gjørt í ár, 12 mans, og nógvir av teimum í ungum árum, sum skuldu átt nógv ár enn í yrki sínum. Teir fóru út á havið og vórðu verandi har úti. Og tit, sum mistu, sita eftir við sorgini. Eingin kann taka sorgina frá tykkum og bera hana fyrri tykkum, men vit syrgja saman við tykkum og hava tykkum í huganum í hesum tungu døgum.

Allahalgannadagur er ein sorgardagur, har vit syrgja tey lív, sum eru farin á havinum. Men tað er eisini dagurin, har vit lata minnini fáa lív. Har vit gleðast um tað lív, sum teir farnu hava lagt eftir seg. Og har vit takka teimum fyrri, at teir hava gjørt tað møguligt hjá okkum øllum at liva á hesum oyggjum mitt í sjónum.

Vit reisa okkum og minnst í tøgn tey farnu:

Birgir Ryan, Klaksvík, 54 ár. Druknaður við danska skipinum »Seaboard Sun« í Kingston Jamaica tann 16. februar 1998.

Axel Olsen, Hvalba, 39 ár. Var við »Palla hjá Mari-



Bjarni Bæk, prestur

annu«. Doyði í Mauritius 2. mars 1998.

Gunnar Mørkøre, Klaksvík, 40 ár. Var við »Palla hjá Mariannu«. Doyði 5. mars 1998.

Farnir við »Sjóborgini« 2. apríl 1998: Tonny Thomsen, Strendur, 56 ár. Símun Pauli á Fríðriksmørk, 31 ár.

Høgni Hoydal, varaløgmaður, legði krans við minnisvarðan Allahalgannadag

Poul Johannes, vanliga nevndur Hannus, Thomsen, Strendur, 23 ár. Atli Bjartisson Hansen, Strendur, 25 ár. Hilbert Funn, Strendur, 36 ár.

Dánjal Müller Jacobsen, Klaksvík, 60 ár. Var við danska skipinum »Malena«. Doyði í Las Palmas, Mallorca 3. mai 1998.

Egil Hansen, Norðragøtu, 59 ár. Doyði við »Skúgv« tann 22. juni 1998.

Jan Tórhallur Gaard, Tvø-

oyri, 41 ár. Doyði við norska skipinum »Fiske-nes« tann 8. juli 1998.

Hans Petur Joensen, Høvik, 39 ár. Druknaður í Hirtshals 6. september 1998. Var við danska skipinum »Strømnes«.

Vegna Føroya løgmann vil eg fegin lýsa hansara og alt Føroya fólk samkenslu við tykkum, sum hava verið fyrri so stórum missi. Og eg vil lýsa frið yvir minni teirra, sum í ár eru farnir.



Høgni Hoydal, varaløgmaður, legði krans við minnisvarðan Allahalgannadag